

FAKTA OM KOMMUNERNES INDSATSER PÅ DET SPECIALISEREDE SOCIALOMRÅDE

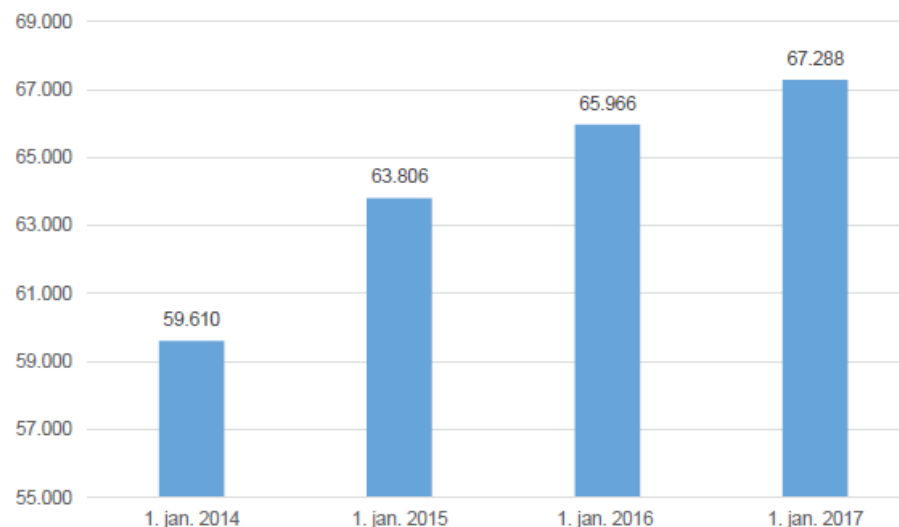
01/ KOMMUNERNE LEVERER SPECIALISERET HJÆLP TIL FLERE

- **Over 67.000 voksne med fysisk eller psykisk nedsat funktionsevne eller særlige sociale problemer modtager hjælp**
- **Kommunerne hjælper flere: Fra 2014 til 2017 er der sket en stigning på 12,9 procent i antallet af borgere, der modtager hjælp fra 59.610 til 67.288 personer**
- **Der er sket en stigning i antallet af modtagere af hjælp inden for alle målgrupper, men der er især flere borgere med kognitive forstyrrelser og psykiske problemstillinger, der får hjælp i dag**
- **Der er især sket en stigning i tildelingen af socialpædagogisk bistand til borgerne**

Kommunalreformen i 2007 skabte en ny organisering på det specialiserede socialområde. Opgaverne var før delt mellem amter og kommuner. I dag har kommunerne det samlede myndigheds-, forsynings- og finansieringsansvar for tilbud til udsatte børn og unge, samt personer med fysisk eller psykisk nedsat funktionsevne eller særlige sociale problemer.

I alt 67.288 voksne borgere modtog den 1. januar 2017 en eller flere indsatser efter serviceloven jf. figur 1 nedenfor (ud af 11 udvalgte indsatser). Det svarer til 1,5 pct. af den samlede voksne danske befolkning. Gruppen af borgere, der modtager en eller flere indsatser er vokset med knap 7.700 borgere fra 2014 til 2017. Dette svarer til en stigning på 13 pct. over de tre år.

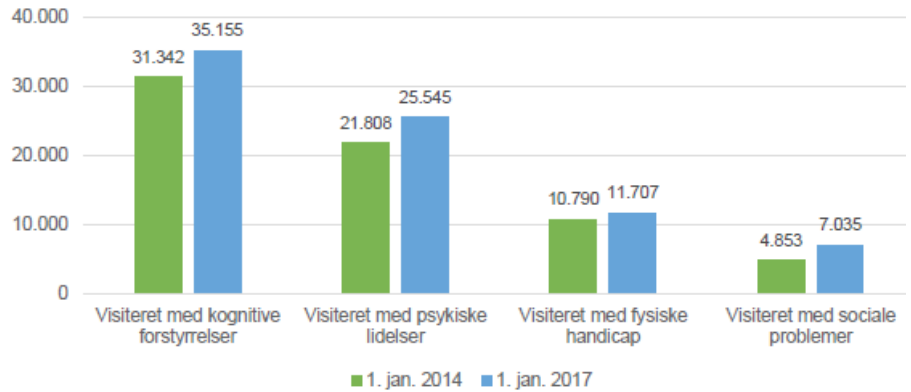
Figur 1: Udvikling i antal modtagere af indsatser efter serviceloven fra 2014-2017

*Note: Beregningen er foretaget på baggrund af data fra 40 kommuner (med godkendte data i hele perioden) og omregnet til landsplan på baggrund af befolkningstal. Opgørelsen omfatter borgere på 18 år og derover i 11 indsatser efter følgende paragraffer i serviceloven: §§84, 85, 95, 96, 97, 98, 102, 103, 104, 107 og 108. Samme person kan modtage flere indsatser samtidig, men tæller kun én gang i opgørelsen. Dog er botilbud og socialpædagogisk støtte i eget hjem/botilbud efter almenboligloven gensidigt udelukkende.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen*

Udviklingen i målgrupperne fremgår af figur 2. Heraf fremgår, at der er sket en stigning i alle målgrupperne: Fysisk handicap, kognitiv forstyrrelse, socialt problem og psykiske lidelser fra 2014 til 2017. Den største målgruppe er borgere med kognitive forstyrrelser, mens de største relative stigninger fra 2014-2017 ses blandt borgere med sociale problemer (44,9 pct.) og psykiske problemstillinger (17,1 pct.).

Figur 2: Udvikling i antal modtagere af indsatser fordelt på målgruppe (2014 og 2017)

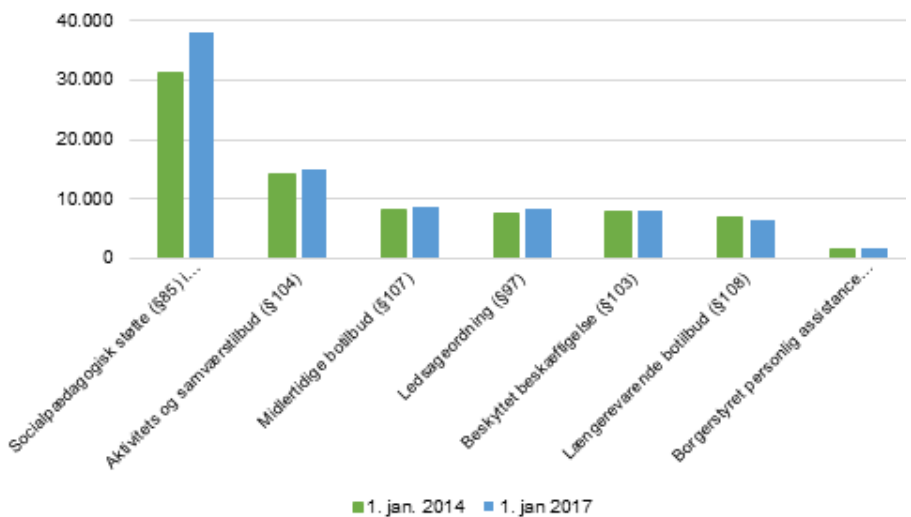

Note: Beregningen er foretaget på baggrund af data fra 40 kommuner (med godkendte data i hele perioden) og opregnet til landsplan på baggrund af befolkningstal. Opgørelsen omfatter borgere på 18 år og derover i 11 indsatser under følgende paragraffer i serviceloven: §§84, 85, 95, 96, 97, 98, 102, 103, 104, 107 og 108. Samme person kan være visiteret på baggrund af flere forskellige problemstillinger og dermed optræde i flere kategorier samtidigt. Dog er botilbud og socialpædagogisk støtte i eget hjem/botilbud efter almenboligloven gensidigt udelukkende.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Ser vi på udviklingen i det samlede antal borgere, der er visiteret til de enkelte indsatser i perioden, er socialpædagogisk støtte i eget hjem/botilbud efter almenboligloven den absolut mest udbredte indsats med 38.021 modtagere i januar 2017 jf. figur 3 nedenfor. Socialpædagogisk støtte er også den indsats, hvor der er sket den største relative stigning (21 pct.) i modtagergruppen, svarende til en antalsmæssig stigning på 6.700 flere modtagere over perioden.

Figur 3: Udvikling i antal modtagere af indsatser fordelt på indsats (2014 og 2017)

Note: Beregningen er foretaget på baggrund af data fra 40 kommuner (med godkendte data i hele perioden) og opregnet til landsplan på baggrund af befolkningstal. Opgørelsen omfatter borgere på 18 år og derover i 11 indsatser under følgende paragraffer i serviceloven: §§84, 85, 95, 96, 97, 98, 102, 103, 104, 107 og 108. Samme person kan modtage flere forskellige indsatser samtidig og dermed optræde i flere kategorier. Dog er botilbud og socialpædagogisk støtte i eget hjem/botilbud efter almenboligloven gensidigt udelukkende. De viste indsatser er kun et udsnit af de 11 indsatser, som er medtaget i analysen, da de øvrige indsatser har et begrænset datagrundlag grundet få observationer.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Vi kan også se, at der er sket en lille nedgang i antallet af modtagere af længerevarende botilbud efter servicelovens §108. Denne nedgang kan blandt andet skyldes, at flere borgere i perioden er flyttet til et botilbud efter almenboligloven.

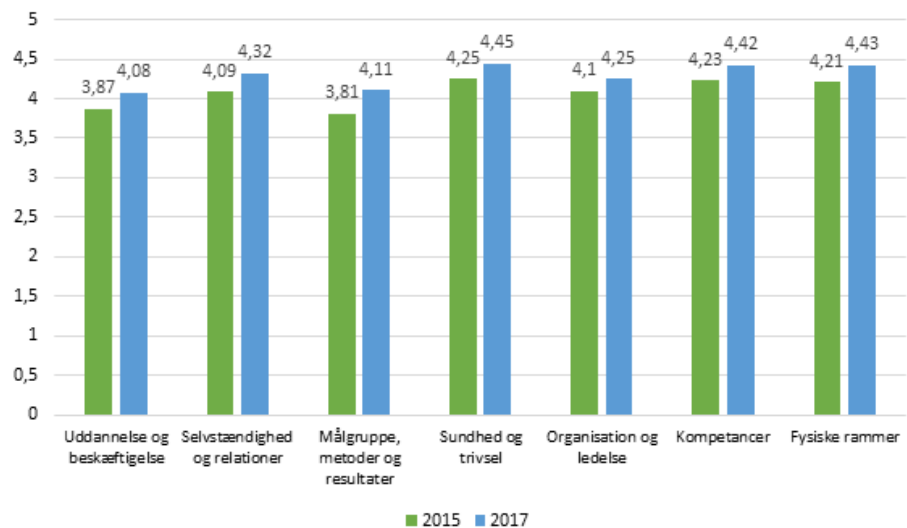
02/ KOMMUNERNE DRIVER SPECIALISEREDE TILBUD AF HØJ KVALITET

- De sociale institutioner og tilbud vurderes generelt til at have en høj kvalitet
- Kvaliteten er stigende
- De kommunale tilbud vurderes generelt til at have en høj kvalitet

Socialtilsynet har til opgave at godkende og føre et løbende driftsorienteret tilsyn med alle plejefamilier og specialiserede sociale tilbud i Danmark til børn, unge og voksne. Formålet med socialtilsynet er at understøtte et kvalitetsløft i såvel offentlige som private tilbud, der efter lov om social service leverer indsatser til udsatte børn, unge og voksne, samt personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Socialtilsynet gennemfører mindst et årligt tilsyn i samtlige plejefamilier, institutioner og tilbud.

Institutioner og tilbuds kvalitet vurderes ud fra en lovfastsat kvalitetsmodel, som indeholder en række indikatorer for god kvalitet. Vurderingen sker på en skala fra 1 til 5, hvor 5 betyder, at en indikator i meget høj grad er opfyldt. For alle de syv temaer har socialtilsynet i 2017 generelt bedømt kvaliteten til at være høj, og højere end i 2015, som det fremgår af figur 4.

Figur 4: Socialtilsynenes kvalitetsbedømmelse af de sociale tilbud

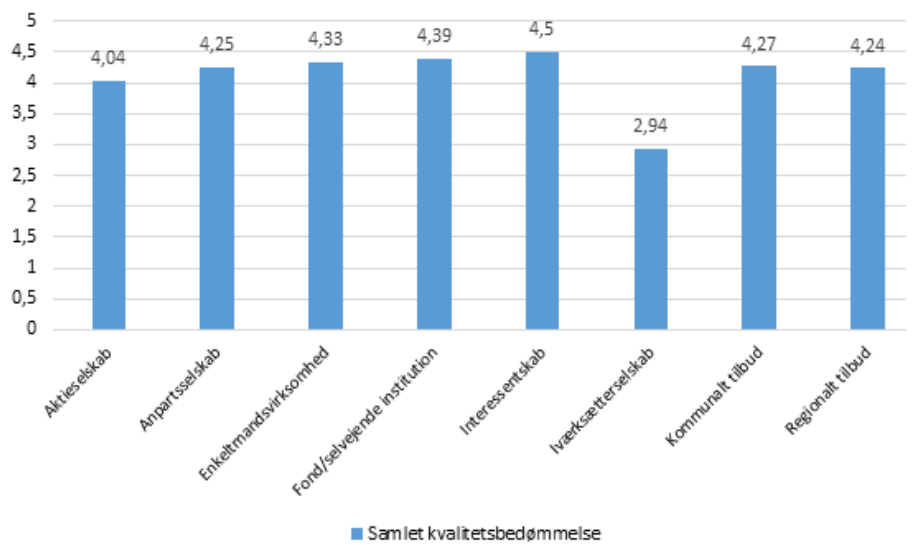

Note: Data fra seneste tilsynsblanket i kalenderårene 2015 og 2017.

Kilde: <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/evaluering-af-tilsynsreformen>

Figur 5 viser Socialtilsynets samlede kvalitetsbedømmelse for sociale tilbud fordelt på forskellige typer af virksomhedsform. Det fremgår, at tilbuddene generelt opnår en høj og ensartet samlet kvalitetsbedømmelse på tværs af de forskellige typer virksomhedsformer. De kommunale tilbud vurderes samlet til 4,27.

Figur 5: Samlet kvalitetsbedømmelse for sociale tilbud fordelt på virksomhedsform (2017)

Note: Data fra seneste tilsynsblanket i 2017.

Kilde: <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/evaluering-af-tilsynsreformen>

03/ KOMMUNERNE SAMARBEJDER I HØJ GRAD PÅ TVÆRS OM SPECIALISEREDE TILBUD

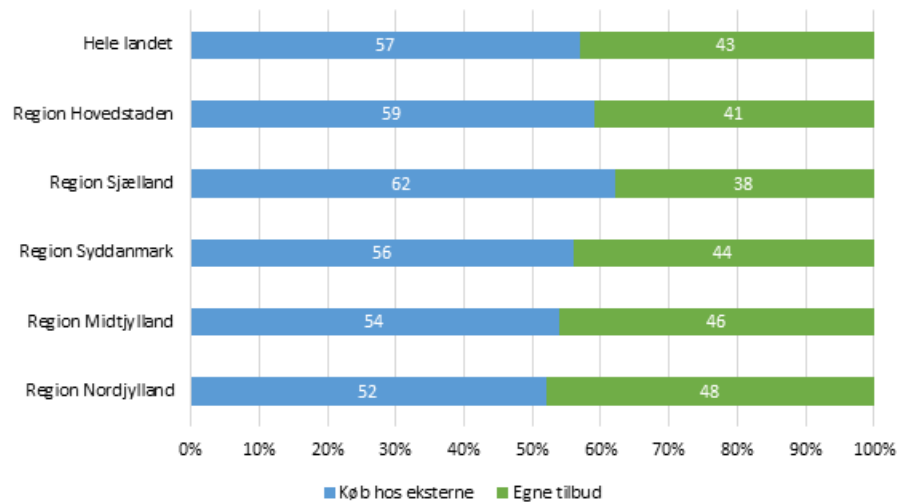
- **Kommunerne samarbejder i dag i høj grad om at løse opgaver på det specialiserede socialområde**
- **Over halvdelen af kommunernes udgifter til botilbud anvendes til køb af eksterne tilbud**
- **Antallet af henvendelser til VISO er stigende, og VISO gennemfører flere og flere rådgivningsforløb**
- **Der er 40 VISO leverandører, der er kommunale**

Den enkelte kommune løfter sit forsyningsansvar ved brug af egne, regionale, private og andre kommuners tilbud. Kommunerne indgår rammeaftaler for at koordinere den faglige udvikling og styring af kommunale og regionale tilbud på social- og specialundervisningsområdet. Heri indgår også et forstærket samarbejde mellem kommunerne om de tilbud, som i Kommunekontrakttrådene (KKR) er vurderet til at være højt specialiserede.

Der er desuden etableret en national koordinationsstruktur for at sikre, at der eksisterer det fornødne udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud til borgere på det mest specialiserede social- og specialundervisningsområde.

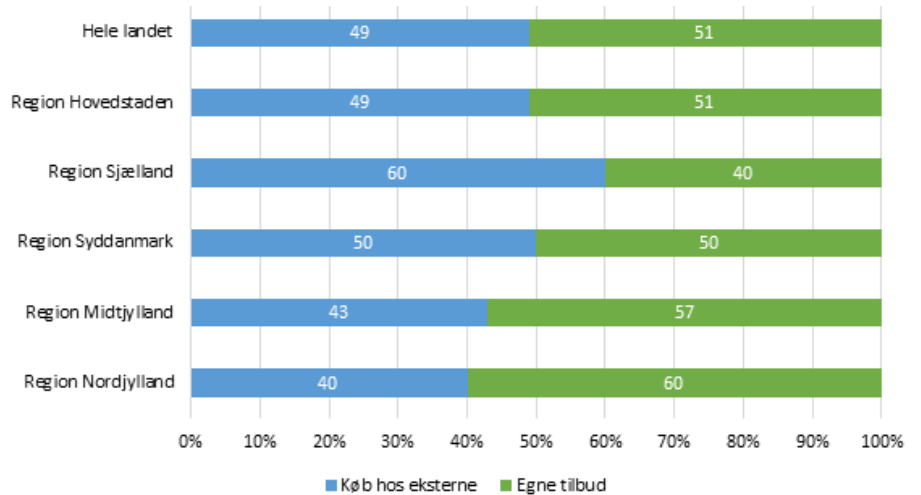
Kommunerne køber i dag i vidt omfang pladser hos andre kommuner, private og i regionale tilbud. Således viser figur 6, at 55 pct. af udgifterne til botilbud i gennemsnit går til køb af eksterne pladser.

Figur 6a: Kommunernes køb af botilbudspladser på voksenområdet, regionsfordelt, 2014-2015, procent

Kilde Figur 6a og 6b: KORAs rapport 'Køb og salg af pladser på det specialiserede socialområde – en analyse af kommunerne i Region Sjælland, 2014-2015' samt egne beregninger.

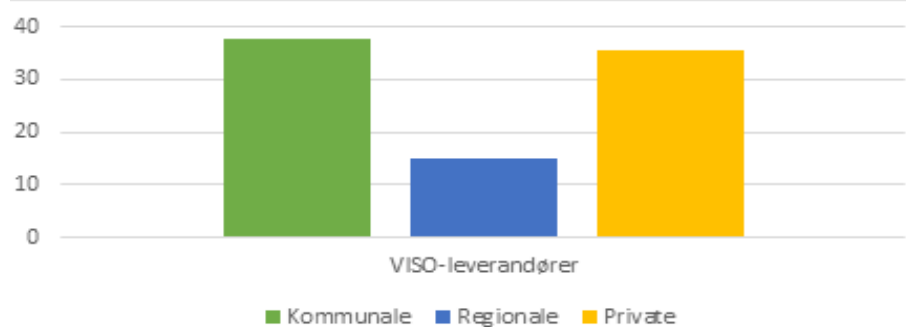
Figur 6b: Kommunernes køb af pladser på opholdssteder på børne- og ungeområdet, regionsfordelt, 2014-2015, procent

Den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation (VISO) bistår kommuner, borgere og kommunale, regionale og private tilbud med vejledende rådgivning og udredning i de mest specialiserede og komplicerede sager på det sociale område og specialundervisningsområdet. VISO's rådgivning og udredning ydes af en række særligt udvalgte leverandører, som er kommunale, regionale eller private.

Der findes pr. 15. februar 2019 94 VISO-leverandører. Heraf er der 40 kommunale, 16 regionale og 38 private.

Figur 7: Oversigt over VISO-leverandører opdelt i kommunale, regionale og private (2019)

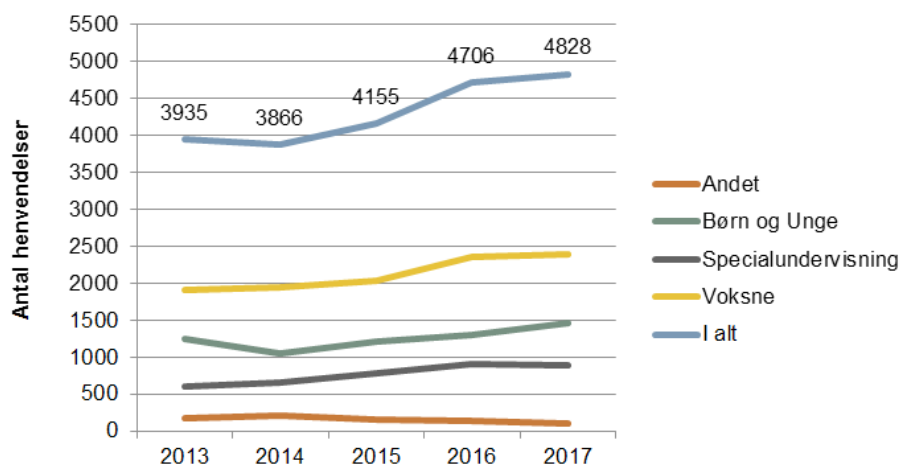

Kilde: <https://socialstyrelsen.dk/viso/om-viso/leverandornetvaerket> samt egne beregninger.

Det fremgår af figur 8, at VISO i 2017 fik i alt 4.828 henvendelser fra kommuner, sociale tilbud og borgere, hvilket er det hidtil højeste antal i løbet af et enkelt år.

I 2017 blev der i lighed med 2016 – og de foregående år – igangsat flest rådgivningsforløb målrettet personer med autisme, udviklingshæmning, udadreagerende adfærd og angst.

Figur 8: Antallet af henvendelser i alt fordelt på hovedområder (2013-2017)

Kilde: Socialstyrelsens rapport 'Årsrapport 2017: VISO – den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation' på <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/viso-arsrapport-2017>

04/ DER ER EN STIGNING I KVALIFICERET PERSONALE

- **Knap 50.000 kommunale medarbejdere hjælper hver dag udsatte børn og unge samt voksne med fysisk eller psykisk nedsat funktionsevne eller særlige sociale problemer i kommunale specialiserede sociale tilbud og institutioner**
- **Borgerne modtager hjælp af en bred gruppe af kvalificerede medarbejdere**
- **Den største faglærte medarbejdergruppe er socialpædagoger**
- **Der er sket en stigning inden for alle faglærte medarbejdergrupper fra 2013-2017**

I alt er der 38.276 fuldtidsansatte til at yde hjælp og støtte til voksne med fysisk eller psykisk nedsat funktionsevne eller særlige sociale problemer i de kommunale specialiserede sociale tilbud. På kommunale specialinstitutioner for udsatte børn og unge er tallet 11.411 fuldtidsansatte.

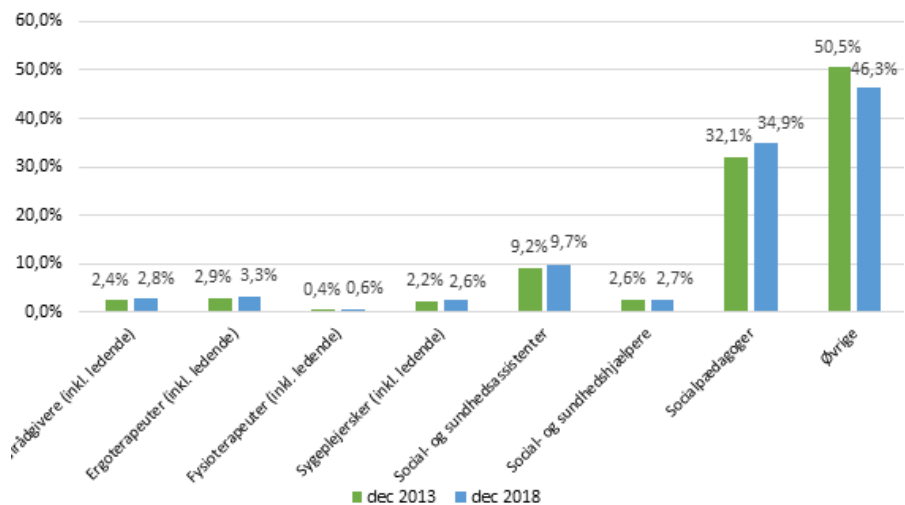
Over halvdelen af medarbejderne, der støtter udsatte børn og unge er pædagoger eller socialpædagoger. Voksne modtager også primært hjælp og støtte fra socialpædagoger, som i 2018 udgjorde knap 35 pct. af samtlige medarbejdere i kommunale sociale tilbud til voksne med særlige behov. Den næststørste faglærte medarbejdergruppe, der støtter voksne er social- og sundhedsassistenter, som udgør ca. hver tiende medarbejder.

Figur 9 og 10 viser personalesammensætningen i henholdsvis kommunale tilbud til voksne og udsatte børn. En stor andel udsatte børn og unge modtager også støtte i forebyggende tilbud, i skoler og dagtilbud, specialskoler, mv. De kommunale medarbejdere, der underviser og yder denne støtte er ikke medregnet i figur 10.

Kategorien "øvrige" dækker en bred gruppe af både faglærte og ufaglærte medarbejdere, samt ledere. Medarbejderne er bl.a. omsorgs- og pædagogmedhjælpere, hjem-

mevejledere, pædagogiske assistenter, værkstedsassistenter samt ernæringsassistenter.

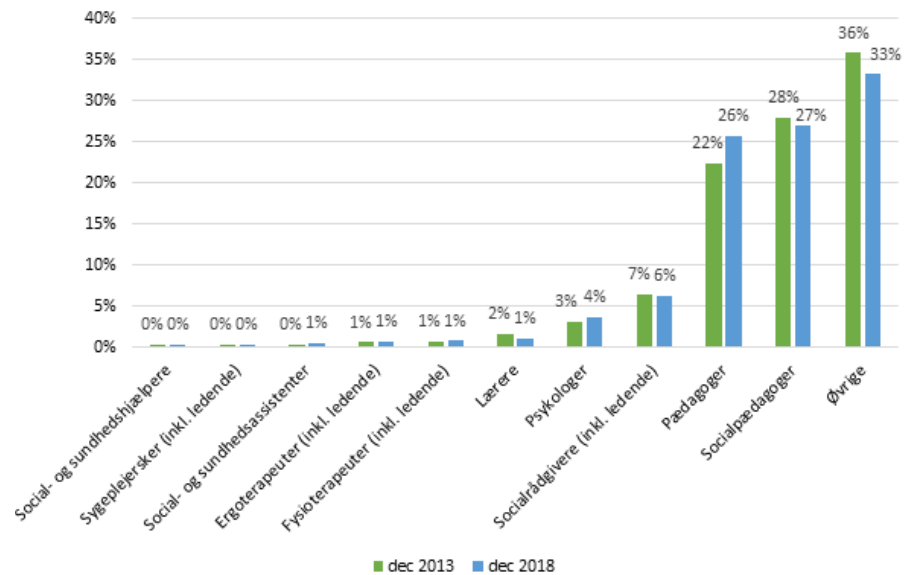
Figur 9: Personalesammensætning i kommunale tilbud til voksne med særlige behov (2013 og 2018)

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra KRL.

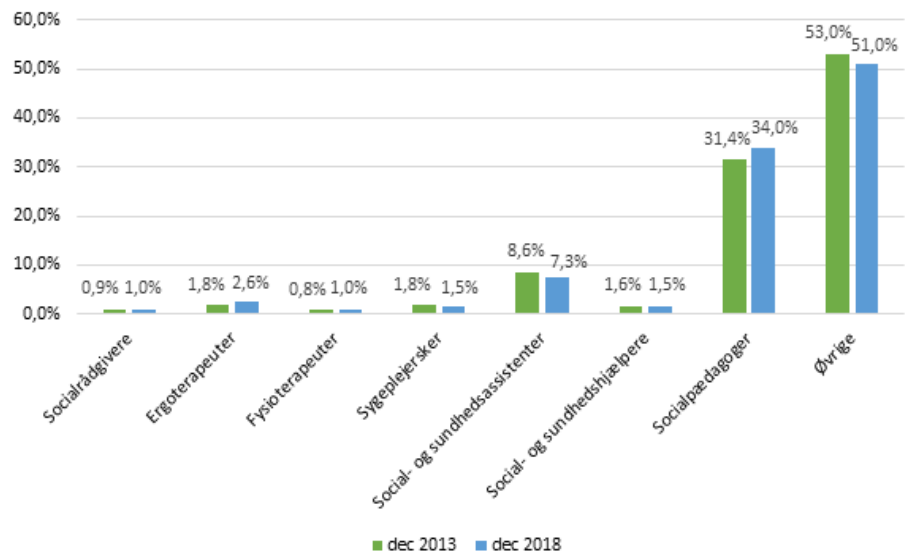
Figur 10: Personalesammensætning i kommunale specialinstitutioner til udsatte børn og unge (2013 og 2018)

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra KRL.

Figur 11 viser personalesammensætningen samlet set i regionale sociale institutioner, specialundervisningsinstitutioner samt sociale tilbud til børn, unge og voksne med særlige behov i årene 2013 og 2018. Som det fremgår er der ikke markant forskel på personalesammensætningen i kommuner og regioner. Andelen af faglærte medarbejdere (fx pædagoger, socialpædagoger og social- og sundhedsassistenter) er dog steget mere i de kommunale tilbud i perioden end i de regionale.

Figur 11: Personalesammensætning af regionale tilbud til børn, unge og voksne med særlige behov (2013 og 2018)

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra KRL.

05/ KOMMUNERNE LEVERER SPECIALISERET HJÆLP TIL ALLE MÅLGRUPPER

- **Kommunerne er den største leverandør af tilbud og institutioner på socialområdet.**
- **Kommunerne driver omkring 1500 tilbud på det specialiserede socialområde, mens private driver omkring 1000 tilbud og regionerne driver omkring 60 tilbud.**
- **Kommunerne driver alle typer tilbud og til alle målgrupper**

Kommunerne har ansvaret for at tilbyde en lang række indsatser til udsatte børn, unge og voksne, samt personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Indsatserne ydes i forskellige former for lovfæstede institutioner og tilbud, fx særlige dagtilbud, døgninstitutioner, botilbud, almene plejeboliger, aktivitets- og samværstilbud, beskyttede værksteder, tilbud om misbrugs- og/eller alkoholbehandling, kvindekrisecentre eller herberger. Tilbuddene drives af kommuner, regioner og private. Rammerne for driften af tilbuddene er lov om social service, lov om almene boliger samt sundhedsloven.

Kommunerne driver 1.547 sociale tilbud og institutioner på det specialiserede socialområde til udsatte børn og unge, voksne med

nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, samt voksne med særlige sociale problemer. Den største leverandør af tilbud og institutioner er kommuner.

Tabel 1 viser en oversigt over tilbuddene fordelt efter hvilken målgruppe, de henvender sig til. Tabellen viser, at der er flest tilbud til personer med en intellektuel eller kognitiv forstyrrelse. Det kan fx være udviklingshæmmede. Der er næst flest tilbud til personer med psykiske vanskeligheder. De tilbud, der er tredje flest af, er tilbud til personer med en udviklingsforstyrrelse, fx personer med autisme.

Tabel 1: Oversigt over tilbud fordelt efter virksomhedsform og målgruppe (2019)

	Kommunale tilbud	Regionale tilbud	Private tilbud	Totalt antal tilbud
Intellektuel / kognitiv forstyrrelse	883	40	423	1.346
Udviklingsforstyrrelse	392	28	536	956
Psykiske vanskeligheder	530	29	604	1.163
Fysiske funktionsnedsættelser	253	20	109	382
Socialt problem	314	30	638	982
Misbrug	181	8	152	341
Øvrige	190	33	155	378
<i>Tilbud i alt</i>	<i>1.547</i>	<i>62</i>	<i>1.075</i>	<i>2.684</i>

Anm.: Opgjort pr. den 31. januar 2019. Sociale tilbud kan være godkendt til flere forskellige tilbudstyper. Derfor summerer antallet af tilbud på tværs af de forskellige tilbudstyper ikke til tilbud i alt.

Kilde: Børne- og Socialministeriets beregninger på data fra Tilbudsportalen.

Tabel 2 viser en oversigt over samtlige sociale tilbud, som drives af kommuner, regioner og private leverandører, og som er godkendt af socialtilsynet.

Tabel 2: Oversigt over institutioner og tilbud i regioner, kommuner og private fordelt på tilbudstyper (2019)

	Kommunale tilbud	Regionale tilbud	Private tilbud	Totalt antal tilbud
B&U / § 101 - Ambulant behandling	51	1	11	63
B&U / § 32 - Særligt dagtilbud	59	1	9	69
B&U / § 36 - Særligt klubtilbud	15	1	8	24
B&U / § 66, stk. 1, nr. 5 - Soc.pæd.ophold Alm.	-	-	437	437
B&U / § 66, stk. 1, nr. 5 - Soc.pæd.ophold Skibsprojekt	-	-	4	4
B&U / § 66, stk. 1, nr. 6 - Døgninst. Alm.	159	20	26	205
B&U / § 66, stk. 1, nr. 6 - Døgninst. Sikret	3	6	-	9
B&U / § 66, stk. 1, nr. 6 - Døgninst. Sikret delvist	2	2	-	4
B&U / § 66, stk. 1, nr. 7 - Soc.pæd.ophold Efterskole	-	-	5	5
B&U / § 66, stk. 1, nr. 7 - Soc.pæd.ophold Kostskole	-	-	9	9
Voksen / § 101 - Ambulant behandling	85	1	13	99
Voksen / § 101 - Dagbehandlingstilbud	15	-	8	23
Voksen / § 101 - Døgnbehandling	7	-	19	26
Voksen / § 101a - Ambulant behandling	41	-	2	43
Voksen / § 103 - Beskyttet beskæftigelse	185	7	130	322
Voksen / § 104 - Aktivitet og Samvær	451	23	236	710
Voksen / § 107 - Botilbud Midlertidigt	292	37	543	872
Voksen / § 107 - Rehabiliteringstilbud	16	3	3	22
Voksen / § 108 - Botilbud Alm.	177	35	176	388
Voksen / § 108 - Botilbud Sikret	17	1	3	21
Voksen / § 109 - Krisecenter	10	-	44	54
Voksen / § 110 - Herberg og forsorgshjem	27	3	52	82
Voksen / ABL § 105, stk. 1 - Almen ældre-/handicapbolig	102	-	2	104
Voksen / ABL § 105, stk. 2 - Almen ældre-/handicapbolig	477	12	27	516
Voksen / ABL § 3, stk. 2 og ABL § 5, stk. 3 - Bofællesskab	15	-	5	20
Voksen / ABL § 5, stk. 2 - Almen plejebolig	14	-	-	14
Voksen / Lejeloven - Botilbud	22	-	30	52
Voksen / SUL § 141 - Ambulant behandling	75	1	13	89
Voksen / SUL § 141 - Dagbehandlingstilbud	16	-	10	26
Voksen / SUL § 141 - Døgnbehandling	3	-	19	22
<i>Tilbud i alt</i>	<i>1.547</i>	<i>62</i>	<i>1.075</i>	<i>2.684</i>

Anm.: Opgjort pr. den 31. januar 2019. Sociale tilbud kan være godkendt til flere forskellige tilbudstyper. Derfor summerer antallet af tilbud på tværs af de forskellige tilbudstyper ikke til tilbud i alt.

Kilde: Børne- og Socialministeriets beregninger på data fra Tilbudsportalen.

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 3370 3370
kl@kl.dk
www.kl.dk
[@kommunerne](https://twitter.com/kommunerne)
facebook.com/kommunerne

Produktion: KL's Trykkeri
Design: e-Types